

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.321

Dimarts, 14 de març del 2017

SUMARI

- 1 Eugeni S. Reig ► El valencià de sempre: en una escorribanda
- 2 Cercle Vallcorba ► No deixem que el català se'ns desfaci (1): La realitat lingüística i la responsabilitat nacional
- 3 Joan Bosch ► Un tast de català d'Elna (5). Esdrúixolitis "croníca"
- 4 Teresa Tort ► Escuranda
- 5 J. Leonardo Giménez ► Taules i taulons
- 6 Josep Rexach Fumanya ► Dos advocats obliguen Espanya a aclarir si, per l'estat, 'català' i 'valencià' són la mateixa llengua o no
- 7 Jordi Llovet ► Oh, Cordoní!
- 8 Gabriel Bibiloni ► Sobre la paraula 'precintar'
- 9 Treballs de Sociolingüística Catalana ► "Twitter com a eina per a la recerca sociolingüística" i "La identitat catalana en el món digital" (resums)
- 10 Salvador Pardo ► Llenguatge administratiu (E) (i 2)
- 11 Rudolf Ortega ► Tots els dubtes: pronoms (11)
- 12 Terminàlia ► Sumari del núm. 14, desembre 2016
- 13 Convocatòries i enllaços

InfoMigjorn és un butlletí setmanal que recull informacions d'actualitat sobre llengua catalana.

ISSN 2462-7003 Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php> Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat   @InfoMigjorn

1 El valencià de sempre: en una escorribanda

Eugeni S. Reig

El valencià de sempre (Alzira: Bromera, 2015), pàg. 266-267

en una escorribanda

1) Referit al desplaçament d'un lloc a un altre: en un instant, en molt poc temps.

–*Toniquet: vés el taller i dis-li a ton pare que vinga a casa.*

–*Vaig en una escorribanda i torne de seguideta.*

En la rondalla “Peret” d’Enric Valor podem llegir:

–No cal que t’acoquines ni que t’esglaies, Carmeta, que tot té adob en el món. Puja en una escorribanda i abaixa’m la bufeta de corder plena de sang de bou que ahir vaig amanir.

En el llibre *Rondalles populars valencianes: antologia, catàleg i estudi dins la tradició del folklore universal*, edició a cura de Rafael Beltran, en la rondalla “El Cendrós”, llegim:

–Se’ns acaba el brou, i l’arròs està cru encara. Vés en una escorribanda al pou i dus-me un cuiro d’aigua.

En la novel·la *Quina lenta agonia la dels ametlers perduts* de Toni Cucarella trobem:

Abans de sopar, el pare se n’havia anat en una escorribanda, amb la bicicleta, a ca Monfort del carrer Blanc, per comprar-hi mitja barra de gel per a omplir la geladora.

2) Referit a fer qualsevol cosa: immediatament, ràpidament, en molt poc temps.

–*¿Això que ha de costar molt, xe? Això ho faig jo en una escorribanda. Ara mateixa ho voràs.*

En la novel·la *Pell de pruna* de Joan Olivares trobem:

Duia una bata semitransparent, d’aquelles d’anar per casa els diumenges, que sempre m’havia agradat, i que, segurament, havia sigut capaç d’enfilar-se en una escorribanda només per impressionar-me.

En el *Diccionari històric del valencià col·loquial* de Joaquim Martí Mestre trobem:

escorribanda ca. sa. 96). Acc. NR. Metàfora degradant basada en un objecte ordinari i humil. escopeta l f. 'membre viril'. ... “–*Espera’t que vinga el pare, / –Si yo en una escorribanda i vach y vinc*” (Burguet, 1878: 12). Mot NR al DIEC i ND. Mot familiar (MGad.).»

En el *Diccionari català-valencià-balear* trobem la definició següent d'*escorribanda*:

Escapada, correguda ràpida i de poca durada (Vallès, Penedès, Val.); cast. *escurribanda*, *escapatoria*. “Ves-hi amb una escorribanda!”: ves-hi amb un salt, amb una correguda. “No trigaré a tornar; vaig i vinc amb una escorribanda”.

Sobre les paraules *corribanda* i *escorribanda*, Joan Coromines, en el seu *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* (II, 963a59) diu:

Corribanda [1900, Vayreda] ‘escapada, incursió a l’aventura’ [...] el mot devia resultar d’una pronúncia imitada per catalans a militars castellans que deien *correr la banda* ‘empaitar una banda de bandolers’, car la frase *dar una escorribanda* ‘donar una batuda’ apareix per primera vegada en un text castellà referent a Catalunya que relata una d’aquestes batudes l’any 1616 (AORBB iv, 1931, 227); [...] també en català es troba *es-corribanda* amb *es-*, però menys, com a forma moderna comarcal, del Vallès, el Penedès i algun punt de València (AlcM). Tenim, doncs, ací un terme nascut per hibridació de les dues llengües, en l’ambient lingüísticament híbrid de la repressió militar castellana dels guerrillers catalans tornats bandolers: ambient que tan bé ens permet d’intuir la citada narració de 1616 (vegeu).»

L’expressió *en una escorribanda* és d’ús habitual en el parlar d’Alcoi, també en les comarques centrals i en tota la zona nord del valencià meridional. Alexandre Agulló i Guerra l’arregla en el seu llibre *Brots i esclafits verbals d’Alcoi*.

Vegeu també l’article de J. Leonardo Giménez “*Escorribanda i corra. Corrents i corrent*”, reproduït a l’[InfoMigjorn 1.312](#), 10/01/2017

2 La realitat lingüística i la responsabilitat nacional

No deixem que el català se'ns desfaci, 1

Cercle Vallcorba

Febrer 2017

<https://sites.google.com/site/cerclevallcorba/davantals/no-deixem-que-el-catala-se-ns-desfaci>

Tothom qui tingui una mínima consciència lingüística pot adonar-se que avui la llengua catalana passa un moment perillós. Hom pot comprovar que, com més va, més es deteriora, especialment la llengua oral. I això afecta tots els àmbits: no solament el lèxic, que és més perceptible, sinó també els aspectes estructurals, és a dir, la fonètica, la sintaxi i la semàntica.

Veiem, per exemple, com molta gent ja no sap diferenciar *deu* de *déu*; o bé com es van perdent la *ela* palatal (escrita *ll*), la *ela* velar i fins i tot els sons d'algunes consonants sonores (*cosa*, *dotze*, *gerani*, *metge*). Així mateix, no és gens estrany de sentir «han hagut cinc» en lloc de «n'hi ha hagut cinc» o «trencar un paper» en lloc d'«estripar un paper». Aquest deteriorament té una causa molt clara, que no ignora ningú: la pressió aclaparadora de la llengua castellana.

Si per una banda hi ha enquestes falsament optimistes que indiquen que l'ús del català creix, per una altra és fàcil d'observar com se'n va malmetent ràpidament la qualitat. Un ciutadà que tingui de quaranta anys en amunt se n'adonarà per mica que hi pensi. En canvi, els més joves, que ja han après una llengua degradada, van perdent la consciència de parlar i escriure malament. La paradoxa d'avui és que, per un seguit, la gent gran, que encara fa servir un català força genuí, posa molt més interès a millorar-lo que no pas una gran part del jovent, que té un català deixatat i allunyat d'una mínima correcció.

L'amenaça que esmentàvem, doncs, és evident: el català potser no perilla tant per manca de parlants com perquè es va assemblant com més va més al castellà, la llengua que el domina, que l'interfereix persistentment —és a dir, que el substitueix internament— i que el priva d'evolucionar. I la qüestió és: podem fer-hi res? Els qui hi poden intervenir per a evitar aquesta desfeta, compleixen el seu paper? Pensem que no.

Per una banda, en els mitjans de comunicació més importants dels Països Catalans (TV3, IB3, Catalunya Ràdio, molta premsa periòdica en paper i sobretot l'electrònica), hi predomina una actitud laxa, amb una consigna més o menys explícita: el model de llengua s'ha d'adaptar al «català del carrer», a la «llengua dels parlants». I la conseqüència d'això és que s'hi exhibeix un català cada ve-

gada més ple d'interferències –presentat com un element de modernitat– i s'hi refusa el català genuí, encara viu entre una bona part de la població –titllat d'arcaic o considerat una nosa per a aconseguir nous parlants a les àrees metropolitanes, és a dir, les més castellanitzades.

Per una altra banda, als centres educatius hi ha molts docents sense una base suficient per a transmetre una llengua sòlida. El problema principal és la manca d'exigència en el punt d'origen, és a dir, en la formació (al batxillerat i, després, als graus de mestres i al màster de formació de professors...). Per això a primària hi arriben molts mestres sense prou coneixements lingüístics, sovint amb una fonètica i uns patrons gramaticals desfaiçonats. I la situació s'agreuja encara més en l'etapa d'educació secundària, quan la quantitat d'hores dedicades a la llengua catalana disminueix dràsticament, els professors de les altres matèries no solen ésser exigents en la correcció lingüística, minva molt el control de l'expressió oral i, per acabar-ho d'adobar, un nombre important de docents fa les classes en castellà; per culpa d'aquests factors i alguns altres és durant l'etapa de l'educació secundària que molts joves castellanoparlants abandonen totalment l'ús del català.

Hom podria esperar que l'autoritat lingüística, sostinguda amb fons públics, vetllés per evitar aquesta desfiguració, que fes una acció contínua de supervisió de la qualitat de la llengua dels mitjans de comunicació i els centres docents, en gran part també sostinguts amb fons públics. Però no: les institucions acadèmiques defugen aquest paper de control i fins i tot sembla que refusin de servir de model: estan més preocupades per «modernitzar» la normativa i adaptar-la, resignadament, a l'«evolució» de la llengua dels parlants.

I aquest és el principi que cal corregir si volem salvar el català: la desnaturalització no es pot considerar una evolució de la llengua, sinó l'efecte devastador de la supeditació a una altra de més potent, imposada durant segles, que precisament la priva de desenvolupar-se espontàniament. La subordinació generalitzada del català al castellà en l'ús social fa que el català vagi perdent més i més estructures pròpies, substituïdes per les de la llengua hegemònica. I lamentablement aquesta substitució és massa sovint consentida per qui l'hauria de denunciar.

Per a entendre que això és així només cal fer un exercici simple. Pensem quants mots o expressions (i afegim-hi encara canvis fonètics i morfosintàctics) s'han incorporat a la «llengua dels parlants» durant aquests trenta anys darrers. Cadascú, per poc que hi pensi, pot fer-ne una llista i comprovar quins provenen del castellà (o d'una altra llengua, però passant pel castellà) i quins són *propis*, nascuts per evolució natural i espontània del català.

Amb això no pretenem pas dir que el català s'hagi d'aïllar de les altres llengües. Ha de conviure-hi i, com havia fet sempre, incorporar-ne els elements lèxics necessaris (conceptes nous poden requerir mots nous, adaptats de la llengua que els ha creats, si convé). Però ara mateix el català ha de maldar sobretot per posar fi a la subordinació a una única llengua, al costum tan arrelat d'imitar-la i calcar-la, de manera que pugui tenir una evolució pròpia, lliure, independent.

Convidem tothom a considerar si la llengua encara és i ha d'ésser el nervi del poble. Molt especialment convidem les nostres autoritats acadèmiques i els nostres representants polítics a reflexionar-hi, a no defugir aquesta realitat de malmetement de la llengua –que és perfectament reversible, com ho començava a ésser en l'època de Fabra– i a no defugir les pròpies responsabilitats en aquest afer nacional.

Aquests mesos vinents, en editorials successius, analitzarem més detalladament aquesta situació en tres àmbits crucials: els mitjans de comunicació, l'ensenyament i el món acadèmic.

► Podeu sol·licitar el servei de novetats del [Cercle Vallcorba](#) amb el [formulari d'alta](#).

3 Esdruixolitis “cronica”

Un tast de català d'Elna (5)

Joan Bosch

Com ho diu el títol de l'article, nosaltres, rossellonesos, patim d'una aversió crònica a les paraules esdrúixoles i sobreesdrúixoles. I això, com se manifesta exactament? Doncs, en el llenguatge dialectal no nos sentireu mai accentuar un fonema situat abans de la penúltima síl·laba d'un mot. Per a nosaltres és una cosa contra natura que nos esgarrapa el canyó i nos fereix les orelles perquè trenca la melodia de les frases a les quals estem habituats d'ençà de sempre. Aquesta particularitat prosòdica nos ve d'Occitània i de França i altera notablement la nostra manera de parlar si la comparem als altres parlars catalans. Per sort, el català conté una proporció més aviat baixa de paraules proparoxítones, la gran majoria de les quals són paraules cultes i poc freqüents. Això fa que, mitja pena, les nostres converses de cada dia no se'n troben gaire afectades.

Per arribar a esquivar els mots que nos posen problema, hem elaborat diverses estratègies. Aquí sota en veurem quelques unes:

Estratègia número 1: canviar l'accentuació dels mots.

tómbola : tombolà	número : numerò
fórmula : formulà	catàstrofe : catastrofè
fàbrica : fabrìca	indígena : indigèna

Estratègia número 2: demanar ajuda als sinònims.

escórrpa : rascassa	tórtora : tortorella
mèdica : medical	última : darrera
denúncia : denunciació	òliba : cabeca / xibeca

Estratègia número 3: contreure per suprimir una síl·laba.

pòlvora : polvra	càmfora : camfra
córrpa : corpra	màrfega : marfa
ànima : aima	àliga : alga / agla

Estratègia número 4: suprimir la vocal neutra que fa nosa.

història : histori	històries : historis
ràbia : rabi	fúria : furi
negligència : negligenci	arrogància : arroganci

Estratègia número 5: afegir una vocal neutra al masculí per aplanar la forma femenina.

rígid/rígida/rígidament	: rigide/rigida/rigidament
ràpid/ràpida/ràpidament	: rapide/rapida/rapidament
màgic/màgica/màgicament	: magique/magica/magicament
pacífic/pacífica/pacíficament	: pacifique/pacifica/pacificament
lògic/lògica/lògicament	: logique/logica/logicament
benèvol/benèvola/benèvolament	: benevole/benevola/benevolament

Estratègia número 6: afegir una síl·laba al masculí per aplanar la forma adverbial.

fàcil/fàcilment	: facil·le/facil·lement
diffícil/difícilment	: difici·le/difícil·lement
àgil/àgilment	: agil·le/agil·lement

Glossari:

canyó	gargamella, gola
qualques unes	unes quantes

4 Eскурanda

Teresa Tort @teresa_tort

Agafada al vol. Som les paraules que diem, 05/02/2017

<http://blocs.mesvilaweb.cat/ttort/?p=269457>

La fugacitat impera. Que de pressa que passa tot! Es poden fabricar records a tanta velocitat? Potser seran només records efímers. I marxaran per sempre, com algunes paraules que anem canviant per calcs o per altres opcions més populars mentre arraconem autèntics rastres del nostre origen remot.

Avui he pensat una paraula. Feia temps que no la pensava. Aquest matí ens hem aixecat i l'aigüera era plena dels objectes usats anit. Vam acomiadar molt tard els amics que van vindre a sopar i llavors no era moment per a endreçar res. Per tant, a la llum del dia l'**escuranda** encara hi era, en la mateixa disposició; esperant.

Escurar és un verb prou conegut, tot i que desconec a quants llocs s'usa, a part de l'àrea del tortosí i del mallorquí, amb el sentit de rentar els plats, olles, coberts i altres recipients. De fet, d'aquest sentit, naix l'escuranda, sinònim d'**escurada**. Posats a donar opcions, també trobem la intensiva **escuradassa**,¹ recollida al [DCVB](#). Però la forma preferent per a cobrir aquesta denominació seria **aigüerada**, segons el [DIEC2](#). Ara bé, si ens dediquéssim a parar l'orella, segurament qui s'enduria el primer premi serien els populars 'plats bruts'.

Tornant als rastres que ens arriben del nostre origen lingüístic, escuranda és una joia autèntica. Si consulteu el DCVB, llegireu que aquest nom es forma a

partir del verb *escurar* i el sufix *-anda*, “que representa la terminació del participi de futur llatí”. De totes maneres, sembla que aquesta paraula no segueix el paradigma del [participi de futur](#), sinó el del [gerundiu](#), que era un adjectiu verbal amb valor passiu² (AMANDUS, -A, -UM: ‘aquell qui ha d’ésser estimat’). Per tant, el sentit literal d’aquesta paraula seria “els objectes que han de ser escurats”.

Si no heu estudiat mai llatí, aquestes categories gramaticals no us diran res. Però algunes de les formes verbals que hi havia en la nostra llengua mare (participi de futur o gerundiu) no ens han arribat. Es van perdre pel camí i només en trobem alguna marca esparsa, com en aquest cas.

Així, posem per cas, tots els participis de futur que no hem conegut haurien pogut cridar ben fort, vestits amb una túnica:

*Aue Caesar, **morituri** te salutant.*

Per això, la supervivència de l’escuranda es mereix una petita ovació.

¹ Al meu poble, a més, corre la variant *escurassada*, que és una [metàtesi](#) d’*escuradassa*.

² Informació aportada per [@xavierbrotons](#)

[Visiteu el blog de l'autora per fer-hi comentaris](#)

5 Dos advocats obliguen Espanya a aclarir si, per l'estat, ‘català’ i ‘valencià’ són la mateixa llengua o no

Josep Rexach Fumanya

VilaWeb, 18/01/2017

<http://www.vilaweb.cat/noticies/dos-advocats-obliquen-espanya-a-aclarir/>

Un dels lletrats explica que va portar el cas als tribunals, indignat, després de veure en tot de webs de l'estat que es diferenciava entre ‘català’ i ‘valencià’

Ben aviat l'estat espanyol haurà de deixar de banda l'ambigüitat lingüística i haurà de dir públicament si entén que ‘català’ i ‘valencià’ són la mateixa llengua. Aquest moviment, fins ara sense precedents, serà possible gràcies a dos advocats de Barcelona, Joan Vall i Josep Maria Vendrell, que han guanyat una batalla judicial al Consell de les Llengües Oficials en l'Administració de l'Estat,

organisme creat per José Luis Rodríguez Zapatero el 2008, encarregat de garantir el compliment de la normativa lingüística a l'administració pública. Òrgan que per cert, no s'ha reunit més d'ençà que Mariano Rajoy va arribar a la presidència del govern espanyol.

‘Ho hem fet per indignació. Perquè estem farts que se’ns proposin dues denominacions d’un idioma que tothom sap que és el mateix’, explica Joan Vall. Ell va adonar-se que algunes webs de l’administració pública permeten d’utilitzar la llengua catalana, algunes altres ‘català’ i ‘valencià’ com a opcions idiomàtiques diferents i algunes proposen com a opció ‘català/valencià’, com és el cas del [Ministeri de Cultura espanyol](#).

Bàsicament, Vall ha aprofitat els seus coneixements legals per mirar de posar punt final a un debat que no té base científica, però que, a més a més, tampoc no en té cap de legal, car no hi ha cap llei vigent ni derogada que digui que català i valencià són llengües diferents. Només hi ha les denominacions diferents dels estatuts: en el cas del Principat i les Illes rep el nom de ‘català’ i en el cas del País Valencià, el nom de ‘valencià’. Tanmateix, l’Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), òrgan estatutari de la Generalitat Valenciana, ja ha aclarit que són la mateixa llengua amb denominació diferent. Vegeu la definició de ‘valencià’ que fa el diccionari de l’AVL:

valencià -ana [valensiá]

1. *adj. i m. i f. GENTIL.* Natural o habitant de la ciutat de València o de la Comunitat Valenciana.
2. *m. LING.* Llengua romànica parlada a la Comunitat Valenciana, així com a Catalunya, les Illes Balears, el departament francès dels Pirineus Orientals, el Principat d'Andorra, la franja oriental d'Aragó i la ciutat sarda de l'Alguer, llocs on rep el nom de *català*.
3. *m. LING.* Varietat d'esta llengua parlada a la Comunitat Valenciana. *Valencià septentrional, valencià central, valencià meridional.*
4. *adj.* De la ciutat de València, de la Comunitat Valenciana o del valencià, o que hi té relació. *Idioma valencià. Cultura valenciana.*

Arguments com aquests són els que Joan Vall i Josep Maria Vendrell van presentar en una petició a la delegació del govern espanyol a Catalunya per a demostrar que es tracta de la mateixa llengua. ‘El dret de petició és un dret fonamental, i vaig demanar una explicació raonada de per què es produeix aquesta incoherència en l’administració pública.’ La seva petició va passar per mans de diversos organismes amb noms inacabables. De la direcció general d’Afers Autonòmics a la direcció general de Coordinació de Competències amb les Comunitats Autònomes i finalment, al Consell de les Llengües Oficials en l’Administració de l’Estat.

Li van donar una resposta del tot ambigua: que ho sotmetrien a deliberació i debat el dia que es reunissin. 'Ja en vaig tenir prou i el 25 de maig vaig tornar a presentar una petició, que és la que ha estat objecte de debat i que ja té sentència', diu Vall. Després de tres mesos sense rebre'n resposta, que és el termini de temps que l'administració té per a donar resposta a una petició, Vall i Vendrell van presentar una demanda al Tribunal Superior de Justícia de Madrid demanant que es declarés que s'havia vulnerat el seu dret fonamental a obtenir una resposta raonada a la petició presentada.

Ara el Consell de les Llengües Oficials en l'Administració de l'Estat té temps fins a començament de març per a recórrer-hi en contra –'no crec que ho facin', diu Vall– i a partir de llavors s'obrirà un període de trenta dies per a donar una resposta oficial i dir si el català i el valencià són la mateixa llengua o no.

Vegeu [ací](#) la sentència.

Tot i que l'estat espanyol sempre ha volgut esquivar-ho, hi ha un estudi sobre el compliment de la carta europea de les llengües regionals o minoritàries a Espanya, redactat pel Ministeri d'Administracions Públiques, que demana que es posi ordre a aquesta duplicitat que pot portar lloc a 'distorsions':

Convendría, pues, sin perjuicio de respetar el nombre con que la Comunidad Valenciana quiere referirse a esa lengua, y sin voluntad de inmiscuirse en su ámbito de organización interna, eliminar, desde el punto de vista estatal, las duplicidades y las distorsiones que ello pueda generar. En la Parte IIO, apartados referidos a la aplicación del art. 9 y 10 se citan ejemplos de ello.

Vegeu també ["Maniobra del PP a València per implicar la resta de grups en la defensa de la 'singularitat' del valencià"](#) (Lliure i Millor, 24/01/2017) i ["Compromís avisa al govern espanyol que traduir només els títols de les webs oficials és insuficient"](#) (Racó Català, 24/01/2017).

6 Taules i taulons

J. Leonardo Giménez

Levante-EMV, 12/12/2016

Ja té botons que un terme tan nostrat com *taula* s'haja visibilitzat universalment gràcies als presumptes corruptes inclosos en l'anomenada Operació Taula. Millor dit, gràcies a la judicatura i a la Guàrdia Civil, que han batejat eixa intervenció amb eixe nom. A propòsit d'això, un amic de Madrid em demana que li

explique tots els significats de la ja tan planetària paraula. Ja ho he fet via internacional, i en valencià, com ell m'ha demanat, ja que diu, parafrasejant Unamuno, que “Tot espanyol culte, que es pree com a tal, deu comprendre qualsevol escrit en una altra llengua espanyola, com a mínim en valencià-català i en gallec, i deu poder llegir (deia Unamuno) Maragall i Castelao”.

Tornem a la taula, perquè “a la taula i al llit, al primer crit”. El significat d'eixa paraula, en el sentit que ha donat nom a l'esmentada investigació, es referix a la Taula de Canvis, que era l'històric sistema, realitzat sobre taules reals, de canvi de monedes i divises, imperant en el segle XV, en les ciutats més importants de la Corona d'Aragó. Com a institució financera es considera el precedent més directe dels bancs públics i aparegué per les necessitats derivades de l'augment del comerç i els viatges de llarga distància. Verdaderament els investigats en l'Operació Taula necessitaven fer molts canvis de monedes i comptar molts bitllets; recordem eixa gravació del ionqui dels diners, Marcos Benavent, en què se sentia dir allò de “Dotze mil (euros), dos millions de peles”. Moltíssims més, d'euros, se'n degueren canviar i traficar en eixa taula de canvis metafòrica.

A banda dels sentits figurats, una taula normal i corrent, com tots sabem i diem, és ‘moble que consistix en una peça llisa i plana, sostinguda horitzontalment a l'altura convenient per una o diverses potes, i que servix per a menjar, escriure, treballar o jugar’. Quan mengem assentats, que és quasi sempre, prèviament “parem taula”, així, sense l'article *la*, diferent del castellà, que és “poner la mesa”, amb l'article femení davant. I també “llevem taula” quan retirem de damunt d'eixe moble els utensilis que s'han servit per a menjar. I “quedar-se baix taula” és ‘arribar tard a un àpat o a qualsevol menjada o convit, quan els comensals que han arribat a hora ja han acabat de menjar’. Els de l'Operació Taula, segurament, eren dels que hi arribaven sempre a bona hora.

Una taula, entre altres significats o accepcions, és també ‘una porció de terra, un bancal llarg i estret dedicat al cultiu d'hortalisses o arbres de qualsevol classe’. Quan no existia el reg localitzat es regava ‘a taules’. I quan el bancal és més ample i hi ha (o caben) dos o tres tires d'arbres a la llarga es designa com a “tauló”, terme que, entre altres accepcions, també fa referència a una ‘post llarga, relativament ampla, gruixuda i consistent que servix com a element auxiliar de construcció’, ‘plataforma d'un andami des d'on els obrers constrüxen o enlluïxen una paret, un mur, els buits de les finestres, etc.

7 Oh, Cordoní!

Jordi Llovet

Ara, 04/02/2017

http://llegim.ara.cat/opinio/Oh-Cordomi_0_1736226395.html

Eloi Cordoní és un dels homes del temps de la televisió catalana. És un entre una colla, però quedarà ungit per a l'eternitat perquè és l'únic que ha après a distingir dues paraules catalanes: *altura* i *alçada*. La resta dels homes del temps, els locutors quan parlen de qualsevol altra cosa –les muntanyes, per exemple–, cauen contínuament en aquest error lèxic, malgrat que em consta que els serveis lingüístics de TV3 els van avisar: “Digueu «alçada» només quan us referiu a l'altura d'un ésser humà; com a molt, en parlar de l'altura d'una vaca o d'un cavall. Per a tota la resta, digueu «altura». Per exemple: «Hi ha hagut un accident a l'altura de Mollet»; «Hi ha núvols en altura»; «La neu cobreix tota l'altura del Puigmal»; «Això no està a l'altura del segle XXI»; «El govern dels Estats Units està a l'altura de la majoria dels seus ciutadans, però hi ha ciutadans que tenen molta alçada (1,95 m) i n'hi ha de nans, amb poca alçada (75 cm)»”. Això comuniquen els serveis informatius de TV3 a tots els seus redactors i locutors. Feu-ne cas i no caiguen mai més en l'error infernal. Això diem perquè s'acompleixi la nostra voluntat.

Oh, Eloi Cordoní, que entre tota la població del país has estat capaç d'imposar el criteri lexicalment correcte, potser per a estranyesa dels que pensen que la paraula *altura* és castellana, i la canvien per *alçada*, que els sembla més nostrada! ¿Que potser no diem *sol*, per l'astre, igual que els castellans? ¿Que no diem *estrella*, com ells, i *mesa* en cas de conteses electorals? Coses de ser tots fills de Roma.

Cordoní, Cordoní! La teva ànima magnífica Catalunya i el teu esperit celebra la correcció de la llengua, que ens salva. Des d'ara totes les generacions et diran benaurat, perquè el Totpoderós ha obrat en tu meravelles; i l'amor que et professa Jahvè s'estendrà a totes les generacions que t'han de sobreviure! Cauran derrotats tots els exèrcits del Malvat i tu quedaràs sempre estalvi, pel gran favor que has fet al país nostre i perquè ets l'únic que ha salvat la distinció entre *altura* i *alçada*: núvols en altura; ones de set metres d'altura; neu a les altures, i Jahvè al costat teu, a les altures.

I si, de passada, dius als teus companys que a Catalunya mai s'havia dit “Bona tarda”, i es deia solament “Bon dia” quan hi havia llum, i “Bona nit” quan ja era fosc, llavors seràs elevat a l'Altíssim i seuràs a la dreta del soli etern, voltat per

les més altes jerarquies dels àngels: serafins i querubins en les altures. Escampa la bona nova com l'àngel als pastors; no et deixis temptar per les modes impures i les incorreccions gramaticals, i quedaràs lliure de tot mal, *for ever and ever*, al·leluia i amén.

8 Sobre la paraula 'precintar'

Gabriel Bibiloni @bibiloni

El blog de Gabriel Bibiloni, 03/02/2017

<http://bibiloni.cat/blog/?p=2516>

D'on surt aquesta paraula, que aquests dies s'ha posat de rabiosa actualitat arran d'unes suposades intencions del Govern espanyol davant la marxa del procés d'autodeterminació del Principat? L'Alcover-Moll es limita a introduir el mot sense indicar-ne —estranyament— l'etimologia. *El Gran diccionari de la llengua catalana* (diccionari.cat) ens diu que és un derivat del nom *precinte* i aquest, del llatí *praecintus*, participi de *praecingere* (*prae* + *cingere*, 'cenyir, envoltar'). Coromines (DeCat) és menys explícit i només recull els mots *precintar*, *precinta* i *precinte* dins l'entrada *cenyir*, i també indica que la primera documentació de *precintar* és del 1868. També ens diu que per al substantiu la forma masculina *precinte* és la que ha restat, «com en castellà».

► Ninot de JAP publicat a *El Punt Avui* el 03/02/2017

La primera documentació de *precintar*, indicada per Coromines, és en el diccionari Costa (*Diccionari suplement de tots los diccionaris publicats fins ara en llengua catalana...*, 1868), on també hi ha *precinta* però no *precinte*. Aquest diccionari defineix *precinta* com a «tira de llana enquitranada o de plom amb què es cobreixen les juntures de les posts, cast. *precinta*». I *precintar* com a «creuar los farcells de mercaderies ab cintes». Dos conceptes una mica diferents. Cap dels tres mots no apareix al més famós diccionari català del segle XIX, el Labèrnia (primera edició 1840, segona edició 1865). La primera vegada que apareix *precintar* en el Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana, amb el sentit actual, és el 1929, i la primera vegada que hi apareix *precinte*, també amb el sentit actual, és el 1934. *Precintar* és una paraula inexistent en les llengües europees, llevat si de cas del portuguès i de l'italià. En portuguès hi ha *precintar* (i *precinta*), amb el significat d'envoltar amb cintes (el nostre *precintar* es diu més aviat *selar*). En italià hi ha un *precingere* (del llatí *praecingere*), d'ús literari i amb el significat d'envoltar una cosa cenyint-la. Si no vaig errat, no hi ha substantiu corresponent. En espanyol les paraules *precintar* i *precinta* es documenten en el diccionari de l'Acadèmia del 1803: la primera amb el significat de «cruzar por lo ancho y largo con unas cintas de hiladillo los caxones de géneros de comercio, para que con esta seña, o marca no sean registrados en las aduanas intermedias, sino solo en la del pueblo para donde se dirigen»; i la segona amb el significat de «pequeña tira por lo regular de cuero, que se pone en los caxones á sus esquinas para asegurarlos que no se abran por ellas, ó desclaven, y son muy usadas en los de las mercaderías, u otros semejantes que necesitan esta precaución». Aquests eren usos que ja devien existir en el segle XVIII i tenen uns precedents en la llengua més antiga: veig algun *precinto* participi en els segles XVI i XVII. La primera documentació lexicogràfica del *precinto* masculí és del diccionari de la Reial Acadèmia del 1884, amb un significat ja actual: «Acción y efecto de precintar || Ligadura sellada convenientemente con que se atan á lo largo y á lo ancho cajones, baules, fardos, paquetes, legajos, etc., á fin de que no se abran sino cuando y por quien corresponda». En espanyol *precintar* és un derivat de *precinta*, més que de *precinto*, participis procedents de *praecincta* i *praecinctus* i aquests derivats de *praecingere*. Amb una evolució semàntica que va de la idea de cenyir o envoltar amb una veta o cinta fins al significat actual (segellar perquè l'objecte no pugui ser obert per qui no ho ha de fer), exclusiu de l'espanyol. En català és bastant versemblant que els mots han estat presos de l'espanyol, com tots els neologismes que han anat apareixent d'ençà que el català és una llengua subordinada. El masculí *precinte* no el veig documentat fins al *Diccionari ortogràfic* de Fabra (1917) i intuesc que va entrar amb la forma *precinto*, amb –o, com tants altres hispanismes. Difícilment *precintar* és un deri-

vat de *precinte*, com diu el *Gran diccionari de la llengua catalana*, si el derivat és bastant anterior al primitiu. La lexicologia catalana té camp per a treballar. El significat actual de *precintar* correspon al francès *sceller*, a l'anglès *to seal*, al portuguès *selar* i a l'italià *sigillare*. En català bé podria haver estat *segellar*, sense una situació de subordinació.

Fins aquí arribaré. Aquests són els fets objectius. Després que cadascú faci el que vulgui amb aquest i amb tots els hispanismes.

[Índex de paraules i locucions tractades en El blog de Gabriel Bibiloni](#)

9 Dos articles de *Treballs de Sociolingüística Catalana*

Reproduïm els resums de dos articles publicats al núm. 26 (2016) de la revista Treballs de Sociolingüística Catalana. [Aquí podeu consultar-ne el sumari.](#)

La identitat catalana en el món digital. El cas de la comunitat d'Ubuntu en català, per Katia Gorriz Oria

RESUM Aquest article explora la relació entre la llengua catalana i les ideologies i identitats en el si de la societat xarxa. Per *ideologia* s'entén la representació de les relacions socials i lingüístiques juntament amb els interessos que les acompanyen; per *identitat*, un procés relacional que defineix què són en relació amb els altres. La sociolingüística vincula estretament aquests conceptes amb la llengua. En un entorn social en què la presència d'Internet és cada cop més aclaparadora i multifocal, es vol esbrinar si aquest lligam roman intacte o es transforma. L'anàlisi es realitza a partir de l'estudi de la comunitat catalanoparlant d'Ubuntu, que resulta rellevant per la seva magnitud i pel substrat ideològic que la impregna. Mitjançant entrevistes s'han extret dades relatives a la manera com els participants es comuniquen i interactuen, així com les seves opinions i motivacions, informació que s'ha processat qualitativament. L'objectiu és demostrar que el vincle entre la llengua i els conceptes d'*ideologia* i *identitat* es construeix de manera diferent en l'espai físic i en el digital perquè ambdós responen a condicions de comunicació i participació diferents. No sols acceptar aquesta diferenciació, sinó també comprendre-la, és, al cap i a la fi, el repte que la societat xarxa, en la qual ens trobem plenament inserits, ens planteja diàriament.

[Llegiu aquí l'article complet](#)

Twitter com a eina per a la recerca sociolingüística: llums i ombres, per Alexandre Nobajas

RESUM La recent popularització de les xarxes socials ha provocat que una part important de la població comparteixi una quantitat ingent d'informació a través d'internet. Bona part d'aquesta informació és textual i fàcilment accessible, per la qual cosa pot ser emprada per a l'estudi i l'anàlisi sociolingüístics d'una manera ràpida, fàcil i massiva. Tot i aquesta oportunitat per a la recerca, les dades obtingudes mitjançant aquesta metodologia tenen una sèrie de característiques que poden limitar i fins i tot esbiaixar els resultats obtinguts, i per això cal tenir-les en compte abans d'arribar a conclusions definitives. Per una banda, en aquest article s'exploren les oportunitats que les dades obtingudes a través d'una de les xarxes socials més populars, Twitter, proporcionen als investigadors de l'àmbit de la sociolingüística. Per l'altra, però, també s'expliquen quins són els riscos i les limitacions que cal tenir en compte a l'hora de realitzar investigacions sociolingüístiques utilitzant aquesta nova font de dades. Tot plegat hauria d'informar els investigadors que considerin emprar aquesta font d'informació de les llums i les ombres que es trobaran a l'hora d'utilitzar-la.

[Llegiu aquí l'article complet](#)

[Crida d'articles per al núm. 28 de TSC, monogràfic «Llengua i poder»](#)

10 Llenguatge administratiu (E) (i 2)

Salvador Pardo

Erari: tresor públic. Hisenda pública. Dir *erari públic* és redundant (ja n'hi ha prou amb *erari*).

Erradicar: llevar radicalment, de soca-rel. *Erradicar la violència*.

Escabí -ina: membre d'un jurat mixt format per ciutadans que no són experts en dret i per magistrats, propi d'Europa continental, inexistent a Espanya.

Escripturar, instrumentar: fer constar en escriptura pública un negoci jurídic.

Esmena (cast. *enmienda*). 1) Acció d'esmenar (rectificar un error material, corregir, millorar). 2) Proposta de modificació d'un projecte de llei en el tràmit parlamentari.

Establiment. Centre o establiment penitenciari.

Establir: instituir, decretar, ordenar. **Establit, establert.**

Estancia.* 1) **Estada, estatge, sojorn (temps). 2) **Estança**, habitació, habitatge (lloc).

Estadillo.* Estat, relació, **butlleta d'estat, detall d'estat.

Estar y pasar por.* **Ajustar-se a, aténir-se a, sotmetre's a.

Estat d'excepció, d'alarma, de necessitat.

Estimar (tr.), acceptar. *El jutge ha estimat la demanda. El jutge ha estimat presó preventiva. El tribunal va estimar (o considerar) convenient ajornar el judici.*
Resolució estimatòria.

Estipendi, paga, remuneració. Almoïna per a aplicar una missa a una intenció determinada.

Estrada (**estrado*), tarima. *Les estrades dels tribunals de justícia.* En castellà també és el lloc on es fixen els edictes. *Tarima* és més genèric.

Estranger. Estrangeria. També amb **s**: estranyar, estranyesa, estrany, esplanada, espoliació (desposseir algú d'allò que li pertany), estendre (però: extensió).

Evacuar. Evacues (u tònica). 1) Despatxar, enllestir, complir un tràmit. 2) Abandonar el lloc: *les tropes evacuen la ciutat. Evacuar els malalts.*

Evadir (imposts). **Evasió fiscal, de capital.** Evadir-se, escapolir-se, fugir.

Evaluació.* **Avaluació, valoració, apreciació. Avaluació continuada. Avaluació d'impacte ambiental. Apreuament (**avalúo*). **Avaluar**, valorar o apreuar.

Evento.* **Esdeveniment, fet, succés, succeït.

Excedir, sobrepassar, superar, ultrapassar, sobrepujar. Funcionari excedent, en excedència. **Excedentari -ària.**

Excel·lent (**sobresaliente*). **Excel·lència**

Excepte, llevat de, fora de, tret de, a excepció de, salvat. **Excepció dilatòria, peremptòria. Excepció processal:** per tal de fer ineficaç l'acció plantejada pel demandant.

Exculpar: considerar no culpable.

Exempció. Eximir, exonerar, exemptar. **Exempt -a** (de prestar fiança). **Exempció fiscal, exoneració (dels càrrecs).** Alliberar d'una obligació.

Existir (però millor **haver-hi**). *L'informe emés per l'interventor acredita que en la partida X hi ha consignació (crèdit) suficient per a...*

Exhort d'un jutge a un altre de la mateixa categoria, en què li demana que ordene practicar alguna diligència.

Expedient. Expedient de regulació d'ocupació (ERO). **Expedientar** (s.c. **formar expedient**). **Sotmetre a vista l'expedient** (*dar vista a l'expedient).

Expendre. **Expendició**. **Expenedor -a**. **Expenedoria**.

Expirar. *El termini ja ha expirat* (sentit absolut). **Expiració**.

***Extender**. **Estendre acta**, aixecar, llevar, alçar.

Extingir: fer cessar els efectes d'un acte. **Extinció**. **Extingit -ida**.

Extorsionar, **extorquir**: obligar amb violència o intimidació a lliurar documents o diners (no és suborn).

Extradir (*extraditar). **Extradició**: lliurament d'un delinqüent refugiat en un estat al govern d'un altre que el reclama per tal de jutjar-lo en el seu territori. *Ha sigut extradit*. **Extradible**.

***Extravío**. **Pèrdua**. **El compte de pèrdues i guanys**.

Locucions llatines:

Et alli: i altres.

Ex aequo: amb igual mèrit.

Ex ante / ex post: des d'abans / des de després.

Ex cathedra: infaliblement (com el sant pare), des de la cadira.

Ex-libris: inscripció que indica la propietat d'un llibre (aquest és un dels llibres de...).

Ex nihilo: del no-res.

Ex novo: de nou, des del començament.

Ex professo: a propòsit.

11 Tots els dubtes: pronoms (11)

Rudolf Ortega @Rudolf_Ortega

[Tots els dubtes. Una gramàtica del català a l'abast](#) (Barcelona: RBA La Magrana, 2014)

Accent si hi ha preposició | RELATIU QUÈ

A l'interior de l'oració de relatiu tot és possible, i el pronom podrà exercir qualsevol de les funcions que li assigni el verb, en les mateixes condicions que afectarien el substantiu si el trobéssim plenament realitzat. Què vol dir això? Doncs que si el verb i la funció ho demanen, el pronom també podrà anar precedit d'una preposició, i en aquest cas –i només en aquest cas– posarem un accent al pronom: *què*.

Suposem una frase: *Els museus que vam visitar són esplèndids*, on el pronom *que* fa de complement directe de *vam visitar*. Fins aquí cap problema, és un cas anàleg al del cotxe vermell de lloguer vist abans [*El cotxe que hem llogat és vermell*]. Ara canviem-hi el verb, a veure què passa: *Els museus de què et parlo són esplèndids*. Aquí el verb *parlar* demana l'ús d'una preposició que no podem ometre, i que anteposarem al pronom: *de què*. I més exemples amb altres preposicions: *Els arguments en què et bases són absurds*. *Les despeses a què et refereixes no són cosa meva*. En tots els casos, el pronom deixa de pronunciar-se amb una vocal neutra i es pronuncia amb una e oberta, que s'assenyala amb l'accent.

Una forma que sí que concorda | RELATIU EL QUAL, 1

Els pronoms de relatiu *que* i *què* (sense o amb preposició) són invariables en gènere i nombre, però hi ha una tercera forma que permet fer la concordança amb l'antecedent i que serà igual de vàlida: *el qual*, *la qual*, *els quals*, *les quals*. Prenent per exemple algunes frases anteriors, podem dir: *Els museus dels quals et parlo són esplèndids*. *Els arguments en els quals et bases són absurds*. *Les despeses a les quals et refereixes no són cosa meva*.

No obstant això, l'ús de la forma *el qual* serà incorrecte en substitució del pronom *que* en oracions especificatives, és a dir sense les comes. Així, podem escriure sense equivocar-nos: *El ministre, el qual va presentar la dimissió, era sospitós de corrupció* (explicativa), però no: *El ministre el qual va presentar la dimissió era sospitós de corrupció* (especificativa); en aquest cas, sempre hi haurem de posar *que*.

Pronom de possessió | RELATIU *EL QUAL*, 2

El relatiu *el qual* –amb els corresponents canvis de gènere i nombre– serveix doncs per recuperar l'antecedent del pronom en oracions de relatiu explicatives i també darrere de preposició. Hi ha però un tercer ús, que no ens pot passar per alt i que permet d'introduir un element propi d'un posseïdor, el qual serà presentat justament amb el pronom: *El policia, la pistola del qual es va disparar, va declarar que no estava de servei*. Primer apareix l'antecedent (*el policia*), després introduïm una oració explicativa començant per l'objecte (*la pistola*) i a continuació reprenem l'antecedent amb el pronom (*del qual*). En castellà s'apanyarien amb un *cuya pistola*, fórmula que en català no tenim.

12 Terminàlia

Revista semestral de la Societat Catalana de Terminologia (IEC)

Sumari del núm. 14, desembre 2016

<http://revistes.iec.cat/index.php/Terminologia/issue/view/9296/showToc>

ARTICLES

La neologia al servei de l'ensenyament del lèxic. Elisenda Bernal, Alba Milà-Garcia

Redacció legislativa i terminologia: els casos de “nació”, “entitats locals” i “en tot cas” durant el procés de redacció i aprovació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006. Albert Morales Moreno

La terminologia jurídica en català. Aproximació descriptiva dels seus patrons morfosintàctics. Alfred Iserte Busqueta

ENTREVISTA

Mercè Izquierdo Aymerich, professora emèrita de la Universitat Autònoma de Barcelona i especialista en didàctica de les ciències

DOSSIER: L'ENSENYAMENT DE LA TERMINOLOGIA EN ELS ESTUDIS DE SECUNDÀRIA I BATXILLERAT

Terminologia científica i aprenentatge escolar. Joan Aliberas

Ciència, llengua i currículum. Enric Custodio

La terminologia en els llibres de secundària. Pilar Sánchez-Gijón

ESPAI DE TROBADA

Xerrades amb M. Teresa Cabré Castellví: "Reflexions al voltant de la lingüística aplicada i el lèxic". Òscar Pozuelo-Ollé

Espais Terminològics 2016. "Creació terminològica: de Lull a les xarxes socials". F. Xavier Fargas Valero

SEMBLANÇA: ANGELETA FERRER SENSAT (1904-1992)

El mestratge d'Angeleta Ferrer Sensat. Francina Martí Cartes

[Crida d'articles per als pròxims números de *Terminàlia*](#)

13 Enllaços i convocatòries

- ▶ XXII Jornada de Sociolingüística d'Alcoi. [Reptes de la normalització lingüística al País Valencià: homologació, exempció i competència lingüística](#). Alcoi, **24 i 25 de març** de 2017. Universitat Politècnica de València, campus d'Alcoi.
- ▶ El [Vocabulari de dret](#) elaborat per la Universitat de Barcelona i la Universitat de València ja es pot consultar des del web del TERMCAT. Podeu accedir a aquesta obra des de la pàgina de la col·lecció [Diccionaris en línia](#) (apartat 'Diccionaris allotjats'). Les fitxes d'aquest vocabulari també es poden consultar des del [Cercaterm](#) i des del portal [Terminologia jurídica](#), amb un marcatge específic que n'indica la procedència.
- ▶ Accés en línia a l'informe [L'aragonés y lo catalán en l'actualitat. Anàlisi d'o Censo de Población y Viviendas de 2011](#)
- ▶ [El Departament de Cultura estrena un cercador d'apps en català](#) (DGPL, 01/03/2017)
- ▶ Joan Lladonet, ["La llengua catalana gaudeix de bona salut, malgrat els obstacles a la normalització de part del Govern de l'Estat"](#) (dBalears, 02/01/2017)
- ▶ Ignazio Zafra, ["Els títols de llengua catalans i balears seran més fàcils de convalidar a València"](#) (*El País*, 23/01/2017)
- ▶ Teresa Ciges, ["El Consell aprova en l'ús del valencià"](#) (Saó, 26/01/2017)
- ▶ Jaume Vidal, ["Pacte per la llengua i la cultura"](#): Els consellers de Cultura dels governs de les Balears, Catalunya i el País Valencià es van reunir ahir a Palma per fixar una sèrie de punts bàsics d'acció comuna (*El Punt Avui*, 21/02/2017)